

Posel

Židovské obce v Teplicích

שליח

Ročník 9 | číslo 4
Tevet 5776
Prosinec 2015

2015

קהילה יהודית

Chanukia

Chanuková světla

I když se Chanuka slaví jen osm dnů v roce, platí poselství jejich světel po celý rok.

Máme i jiná významná světla, světla sedmiramenného svícnu, která hořela v Chrámu denně, šabatová světla, která se rozsvěcují v každé židovské domácnosti v pátek večer. Chanuková světla se liší ve třech pozoruhodných bodech.

Šábessové svíčky musejí být zapáleny před západem slunce, světla chrámová se v dobách, kdy stál Chrám v Jerusalémě zapalovala ještě dříve. Ale chanuková světla se kromě šabatů zapalují až po západu slunce, až když je tma.

Chrámový svícen byl umístěn uvnitř Chrámu na svém místě ve vnitřní svatyni. Místo šábessových světel je také uvnitř židovské domácnosti, na svátečně prostřeném šabatovém stole, zatímco chanuková světla musejí hořet na takovém místě, aby bylo jejich světlo viditelné zvenku.

Počet světel zapalovaných na sedmiramenném svícnu v Chrámu zůstává stejný, ani počet šábessových svíček se v průběhu roku nemění, ale počet chanukových svíček na chanukij se každou noc o jednu zvyšuje.

Poselství svátku Chanuka je důležité pro všechny Židy, ale ještě důležitější je pro ty, kteří žijí v prostředí, kde je možnost praktikovat židovství poměrně omezená. Právě v takových podmínkách nám svátek Chanuka přináší naději, že i malý plamínek dokáže zahnat i tu největší tmu.

Chanuka sameach
Tovje

Chanukové oslavy

Chanukové oslavy na ŽO Teplice se v letošním roce zúčastnil i vrchní zemský rabín K.E.Sidon. Na úvod celého setkání proběhla odpolední bohoslužba MINCHA, kde se uskutečnilo čtení ze dvou svitků za účasti teplického MINJANU. Bohoslužbu vedl chazan FŽO Praha Dany Vaněk. Po bohoslužbě zapálil zemský rabín K.E.Sidon Chanuková světla a vysvětlil význam svátku Chanuka. Následovala večerní bohoslužba MAARIV a poté se všichni přítomní přesunuli do klubu Zdravěnka, kde bylo pro děti a dospělé připraveno divadelní představení divadla Feigele pod vedením Widy Neuwirthové. Soubor zahrál chanukový příběh. Na závěr se všichni bohatě občerstvili ve Společenském klubu ŽO.

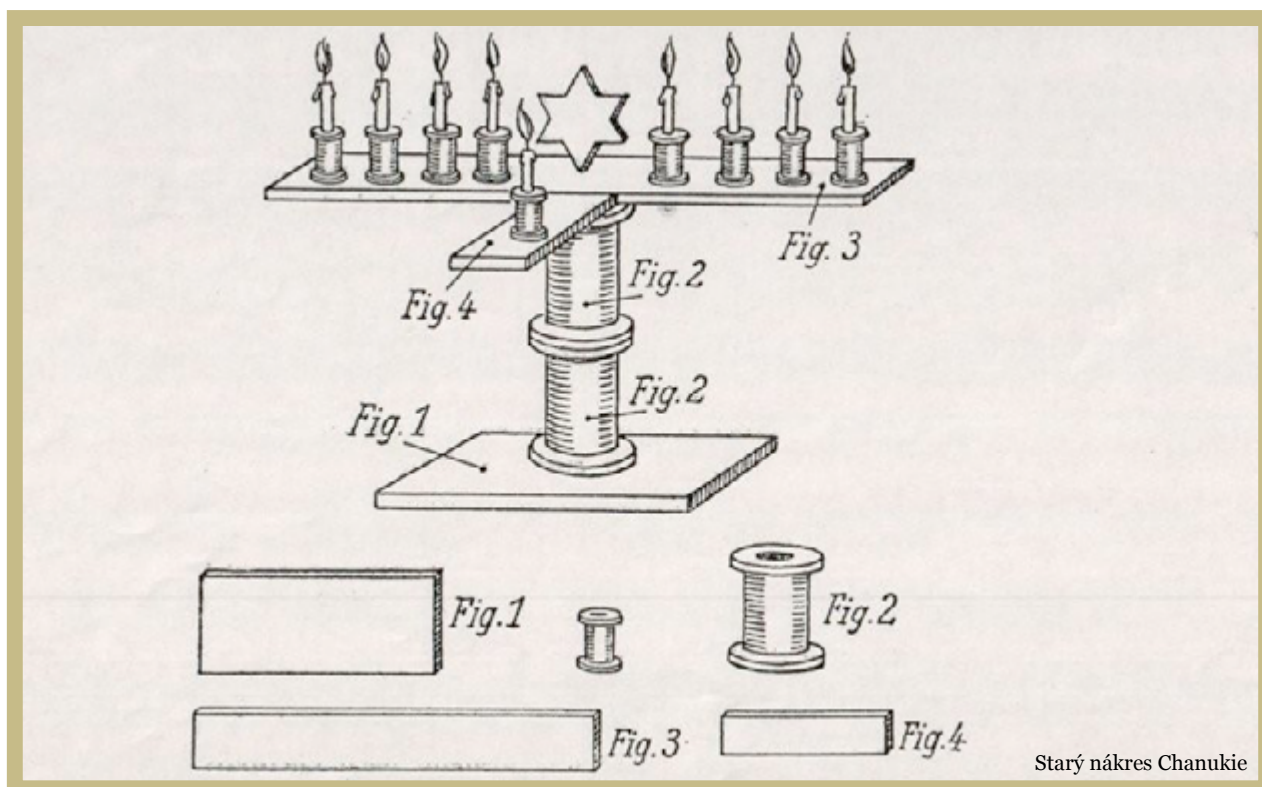
Vrchní zemský rabín ocenil velkou účast na svátku Chanuka a přislíbil, že i v dalším občanském roce bude s naší obcí v těsném kontaktu.

Klub Zdraví

Dne 22.10.2015 naši Židovskou obec v Teplicích navštívil Klub zdraví při sociálním oddělení ŽO Praha s Ruth Sidonovou. Na Židovské obci v Teplicích se jich ujal duchovní ŽO pan Tomáš Pulc, který jim ukázal zázemí obce, kde se mohli seznámit v krátkosti i s historií. Poté se celá skupina přesunula na Nový židovský hřbitov v Teplicích, kde si mohli prohlédnout celý areál židovského hřbitova. Na závěr zájezdu si účastníci prohlédli historický střed města. Jednou z účastnic byla též naše členka paní Drechslerová, která v současné době žije v Praze.

Dovolujeme si zde otisknout **drašu**, kterou pronesl 30.09.2015 rabín Šidon, při příležitosti svátku Sukot v succe na Židovské obci v Teplicích.

Věz, že království Davidovo je nazváno „Suka“. Jak vyložili chazal, je každé království nazýváno „Dům“ (Sota 11b), poněvadž je psáno „Bůh jim udělal domy“ (2M 1,21), kněžský a královský, protože věc, jejíž realita je ve světě pevná, se nazývá „dům“, tj. stálá stavba. Tak se i království kvůli své pevnosti a stálosti nazývá dům jako kněžství, které není vzhledem ke své pevnosti odstranitelné. Davidovo království se však nazývá „Suka“, poněvadž království domu Davidova je království Boží, na rozdíl od každého jiného království, které je profání. Proto je nenazvali domem, jenž je ve světě stavbou nastálo jako věci přirozené. Věci božské však v tomto světě nejsou na stálo, ale příležitostně jako provizorní přístřešek suka. Suka je tedy příležitostným obydlím, poněvadž se jedná o božský příkaz, a je vhodná k tomu být obydlím pro příležitost a nikoliv nastálo. A proto (Bůh) řekl (Amos 9,11) „vyzvednu Davidovu padající suku“, a je tomu také proto, že dům, jestliže spadne, jeho první účel tím byl zrušen a nelze o něm říci „vyzvednu padající dům“, poněvadž byl už zrušen, a pokud bude znovu postaven, bude to od začátku nový dům. Avšak suka, jenž není domem, jenž je hotový a stálý a snadno se dá obnovit a postavit, jestliže spadla, může být postavena a vrátí se k původnímu účelu. Tak je Davidovo království připraveno k vyzdvižení poté, co padlo a je nazýváno Davidovou padající sukou, protože je sukou i ve chvíli kdy padá, poněvadž suka zůstává sukou, aby byla opět vyzdvižena a je velmi snadné ji znovu rychle postavit (Maharal: Necach Jisrael 35)

První říjnový den jsme se šli k oslavě svátku Sukot. Tak jako i v loňském roce přijal naše pozvání vrchní zemský rabín K.E.Sidon, který pohovořil o smyslu svátku Sukot. Pro všechny zúčastněné bylo připraveno bohaté občerstvení.

ZŠ E. Krásnohorské z Ústí n. Labem navštívila Židovskou obec v Teplicích

Dne 14. 10. 2015 jsme navštívili Židovskou obec v Teplicích. Naším průvodcem byl Tomáš Pulc. Pan Pulc nám odpověděl na všechny naše otázky a byl velmi zábavný. Seznámil nás s různými zvyky, tradicemi a historií Židů.

Mohli jsme si vyzkoušet i roli muže a ženy při židovském svatebním obřadu a to podle nás byla nejzábavnější část exkurze. Poté jsme navštívili židovský hřbitov, kde nám byla ukázána obřadní síň a jednotlivé pomníky. Ti co chtěli, si vyzkoušeli „frotáž“, kterou jsme si posléze mohli odnést domů jako památku.

Myslíme si, že tato exkurze byla velmi zajímavá, poučná a zábavná. Jen škoda, že nám nevyšlo počasí. Jsme rádi, že jsme se této přednášky mohli zúčastnit.

Žáci 9.B, ZŠ E. Krásnohorské

Zpracovali: Sophie Bennourová, Lucie Svobodová, Denisa Bránková a Michaela Skřenková

Světový Den židovského studia

Letošní Světový den židovských studií se konal v neděli 15.11.2015 v Praze, kde ho uspořádali v budově Lauderových škol. Za naší Židovskou obec se zúčastnil duchovní Židovské obce v Teplicích pan Tomáš Pulc.

Ústředním tématem tohoto ročníku byla „Láska, oddanost, vášeň a zrada“.

Šiury byly celkem čtyři, rebeccin Elise Peter Apelbaum pohovořila o tématu Lásky v textu Šir Haširim, neboli Píseň písní. Druhým přednášejícím byl Rabbi Herschel Gluck z Londýna, který kvůli této akci přijel, aby zde mohl pohovořit o lásce v judaismu.

Po skvělém obědě všechny přítomné seznámil s Tisíci podobami lásky spisovatel David Jan Novotný a musím říci, že se na některé podoby lásky a nelásky ani nakonec nedostalo z časových důvodů, takže se o přestávce velmi živě diskutovalo. Posledním přednášejícím byl známý pražský psycholog ve věcech lásky Tomáš Rektor, který rozvířil debatu snad se všemi, kteří se nestyděli zeptat.

Co říci na závěr. Bylo to velmi inspirující, protože láska taková je.

Tovje

Foto rabbi Herschel Gluck

Židovský hřbitov Hřivčice

Založen byl patrně v první polovině 18. století, v roce 1837 byl ještě rozšířen. Celková plocha pozemků je 4963 m². Na ploše 3163 m² je dochováno kolem 300 náhrobků, z nichž je mnoho barokních a klasicistních. Nejstarší pocházejí z roku 1759. Podle jiných údajů mezi vesnicemi Hřivčice a Vrbno nad Lesy je hřbitov již z r. 1732. Dle katastru nemovitostí (parcela 208) je historickým vlastníkem Izraelské pohřební bratrstvo pro Hříškov a okolí a současným vlastníkem památky je Židovská obec Teplice. Rozloha hřbitova - bývalého pohřebiště - je 3163 m² (více než místní hřbitov - 1361 m²).

Na mnohých pískovcových náhrobcích je původní hebrejské písmo. Je doplněno symboly hvězd, rukou i tradičních liliových květů. Na dalších je doplněno o základní informace v latině. Nejmladší, často již žulové náhrobky, jsou čitelné celé. Například náhrobek Evy Pollakové z Vel. Hořešovic z roku 1907, nebo Aloise Poppera, řezníka z Vraného z roku 1906. Jsou zde pohřbeni lidé ze Slavětína, Hořešovic, Vraného a dalších obcí v širokém okolí.

Hřivčický hřbitov je nyní vybaven kompletně opravenou ohradní zdí, vstupní branou, upraveným objektem bývalé márnice pro památník IN MEMORIAM, zpevněnou příjezdovou cestou včetně rozsáhlého parkoviště.

Zdroj: Ivo Suslík

České vinařství v Chrámčích

Od 25.10.2015 do 4.11.2015 se konala v Českém vinařství v Chrámčích košer sklizeň. Před samotnou sklizní se provedlo vykošerování celého provozu pod dohledem mašgiachů pražské ŽO a poté se mohlo začít s košer sklizní zpracování vinných hroznů z viničních tratí Na širáku, Hněvíně, Čepirohách a Špičáku. Letošní úroda vinných hroznů byla nadprůměrná co do kvantity, ale kvalitních přívlastkových vín bude z letošní úrody málo. Po celou dobu sklizně byl přítomen též duchovní ŽO v Teplicích a mašgiach pražské obce pan Tomáš Pulc.

Oprava hřbitova v Teplicích

Židé v Čeradicích

Židé sem byli patrně povoláni z panství v Širokých Třebíčích, a též na majetku tohoto panství v Čeradicích usazeni. Pod velkostatkem nejspíše postavili svou čtvrť, rovnou to ulici s nízkými přízemními domy. Ještě do v minulém století se nazývala Judenkeller (Keller - sklep)

Zjistil jsem bezpečně, že Židé obývali domy č.p. 27, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 54, 55 a 56. To je 13 domů. Pravděpodobně obývali i domy č. 49, 50, 51, 53. Ke konci ulice postavili synagogu bez jakýchkoli okázalostí. Ukazuje to na jejich nuznější poměry. V této synagoze, která neměla domovní číslo, byl byt pro kantora. Kantor Joachim Popper byl současně i košerákem.

Z rodin jmenuji tyto: Markus Stein (panský Žid) č. 46, Jacob Stein (panský Žid), Josef Singer č. 52, Jacob Keil (panský Žid), Seligman Glaser, Samson Ábeles č. 47, Lazar Glaser č. 48, Samson Kohn, Jacob Glaser č. 48, David Glaser sen. č. 43, Seligman Glaser, Moritz Singer (rabín a kantor) č. 54. Od roku 1844. také Moritz Ábeles č. 47. Číslo za jménem znamená číslo domu, na které bylo dáno povolení k sňatku.

Zprvu se zaměstnávali drobným obchodem, kramářstvím, později, jsouce volni, provozovali obchod ve velkém. Uvádím zaměstnání Židů v letech 1839–1859.

- **Podomní obchod:** Jacob Stein, Joachim Wetzler, Aron Keil, Abraham Pasch, Moises Glaser, Herschmann Glaser, Samson Stein, Samson Ábeles, Heinrich Löwi.
- **Řemeslo:**
- Řezníci: Lazar Glaser, Jakob Glaser (syn), Filip Glaser, Josef Basch.
- Obuvnický tovaryš: Nathan Glaser.
- Domkář: Tobias Stein.
- Kupec: Markus Glaser.
- Obchod produkty a dobyt看em: Gutman Glaser.
- Výrobce kořalek: David Glaser.

Jako rabín působil Moritz Singer (v č. 54) od roku 1839 do 1859. Hřbitov, zrušený roku 1875, je od obce vzdálen 1 km. Nalézá se v rozkošném údolí potoku Liboc, obklopen ovocným stromovím i mohutnými topoly. Cesta k němu je jen polní. Není krásnějšího místa na Čeradicu. Hřbitov je čtvercový a je obehnan nízkou zdí, jež zdaleka poutá svou bělostí. Myslím, že hřbitov není ani 200 let starý. Byl zrušen r. 1875, kterýmžto rokem se rozešla zdejší náboženská obec pro malý počet členů a přidružila se k Žatci, rovněž jako Libočanští. Na hřbitov byli pohřbíváni i odjinud; z Libočan, Nového Sedla, Železné (blízko Měcholup, kde rovněž mají hřbitov), z Hořetic, ba i ze Žatce, dokud neměli svůj vlastní. Byl tedy hřbitovem obvodovým.

Když po r. 1848 počala naprostá rovnost Židů, zvýšila se i jejich úroveň. Začali se stěhovat do 4 km vzdáleného Žatce. Dávali své děti na studie, již jim nestačila německá dvoutrídka. Počali obchodovat chmelem, zajistili si v Žatci vynikající postavení. Mnozí žatečtí advokáti a lékaři zde měli předky ačkoliv netvrdím, že všichni žatečtí Židé jsou z Čeradic

Zdroj: František L. Kopecký z Čeradic

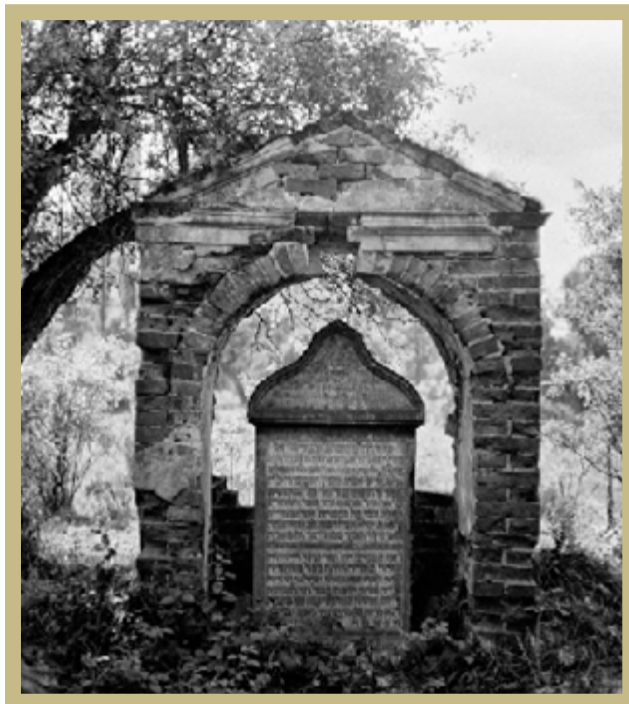

Foto Židovský hřbitov Čeradice - zdroj Muzeum Žatec

2015

Shromáždění členů ŽO Teplice

Za přítomnosti tajemníka FŽO JUDr. Tomáše Krause se konalo dne 29.11.2015 shromáždění členů ŽO Teplice. Shromáždění se neslo v klidném a konstruktivním duchu. Zápis ze shromáždění bude zaslán členům ŽO Teplice poštou, nebo e-mailem.

Recept na koblíhy

500 g hladké mouky
50 g másla
40 g moučkového cukru
4 žloutky
vanilkový cukr
1 lžice citronové šťávy
3 lžice tuzemáku (rumu)
1/4 l mléka
1 lžička cukru
30 g droždí, lžička cukru krupice
1/2 lžičky soli
tuk na smažení (sádlo, slunečnicový olej)
marmeláda a cukr na posypání

Postup: Z tohoto množství bude asi 20 koblíh. Ostřílené kuchařky jistě řeknou, že koblíhy nejsou nijak složité. Vyhranit si na ně ale musíte dostatek času, klidně celé dopoledne. Připravíme si kvásek (trochu vlažného mléka, lžička cukru, trochu hladké mouky) a necháme ho alespoň 10 minut vykypět. Změklé máslo utřeme s cukrem do pěny. Postupně do něj vmícháme žloutky, vanilkový cukr a po kapkách citronovou šťávu a rum.

Do žloutkové směsi vlijeme kvásek, přidáme zbytek mouky se solí a zbytek mléka. Zaděláme ne moc tuhé těsto, propracujeme ho, poprášíme moukou, přikryjeme a necháme asi hodinu kynout. Vykynuté těsto vyklopíme na pomoučený váleček a vyválíme asi 1 cm vysokou placku, skleničkou nebo vykrajovátkem vykrajujeme kolečka, která plníme marmeládou dle chuti. **Do každé koblíhy dáme asi 1 lžičku marmelády.** Takto nachystané koblíhy necháme na teplém místě ještě 20 minut dovykynout.

V dostatečně vysoké pánvi nebo kastrolu rozpálíme tuk (tolik, aby koblíhy vždy plavaly) a koblíhy v něm smažíme po obou stranách. Usmažené koblíhy necháme okapat na papírové utěrce a posypeme je vanilkovým cukrem, který smícháme s moučkovým.

Narozeniny členů Teplické židovské obce

paní Kirilaková Zuzana, nar. 2.10. - 34 let
pan Wiener Kurt, nar. 6.10. - 78 let
pan Merta Vojtěch, nar. 24.10. - 19 let
pan Lebovič Alexander, nar. 28.10. - 75 let
paní Čapková Lenka, nar. 04.11. - 37let
paní Urbanová Jana, nar. 10.11. - 78let
paní Anna Bírková, nar. 2.12. - 53 let
pan Jiří Merta, nar. 04.12. - 22 let
paní Alice Sikytová nar. 5.12. - 51 let
paní Renata Drechslerová nar. 11.12. - 84 let
pan František Váňa nar. 27.12. - 43 let

Ad mea veesrim šana přeje celá teplická židovská obec

Poděkování

Představenstvo ŽO Teplice děkuje všem, kteří s v občanském roce 2015 se podíleli na obnově nemovitého majetku v Čeradicích, Širokých Třebčicích, Letově, Mašťově, Hřivčicích, Sobědruhách a na novém Židovském hřbitově v Teplicích. Děkujeme vše sponzorům, kteří finančně podpořili projekty ŽO. Děkujeme též všem, kteří spoluvytvářeli společensko-kulturní obraz ŽO Teplice. Všem přejeme hodně úspěchů v nadcházejícím Novém roce 2016 a těšíme se na další plodnou spolupráci.